

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ 1) สร้างหนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3) เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีการดำเนินการวิจัยประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 46 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ได้มาจากการสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ได้มาจากการสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 44 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งหมด 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัด การเรียนรู้ หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง สองเกลอผู้ซื่อสัตย์ สามพี่น้องผจญภัย เจ้าค้างคาว ช้างตื้อ และเรื่องคำสอนพ่อแม่ 3) แบบทดสอบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ ซึ่งได้ค่า IOC ทุกข้อ เท่ากับ 1.00 4) แบบสอบถามการปฏิบัติตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งได้ค่า IOC ทุกข้อ เท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) ค่าสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ หากค่าความเที่ยงตรง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด (IOC) ค่าความยากง่ายของข้อสอบแต่ละข้อของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าความยากง่าย (r) มีค่าระหว่าง 0.56 - 0.85 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้ ได้ ค่าอำนาจจำแนก (P) มีค่าระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ (KR-20) การวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่น (KR-20) = 0.91 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนวัดความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามเกณฑ์ 80/80 โดยคำนวณจากสูตรประสิทธิภาพ E_1 / E_2 ผู้วิจัยขอเสนอลำดับขั้น และผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุป

1. ผลการสร้างหนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า คะแนนเฉลี่ยในการสอบย่อยของผู้เรียนเมื่อเรียนด้วยหนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง แล้วตอบคำถามฝึกคิดทำย่เรื่องจากการอ่านคติวิเคราะห์ (E_1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.00 และคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนที่เรียนด้วยหนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านคติวิเคราะห์หลังเรียนด้วยหนังสือนิทานประกอบภาพ (E_2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้คือ เกณฑ์ 80/80 แสดงว่า หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคติวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผลการทดสอบความสามารถในการอ่านคติวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 12.91 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 16.35 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 1.71 และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 คะแนน

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างหนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 พบว่า หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพ 82.65/81.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีขนาดของภาพ ตัวละครมีความเหมาะสม มีภาพประกอบที่สวยงาม การจัดแบ่งภาพในแต่ละภาพมีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ และออกแบบได้สวยงามดึงดูดความสนใจ จำนวนหน้ามีความเหมาะสมกับผู้อ่าน จึงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของ จินตนา ไบกาชุย (2525: 109) ที่ได้กล่าวถึง ลักษณะหนังสือสำหรับเด็กที่ดีและเหมาะสมกับการส่งเสริมคุณค่าทางการอ่าน ควรมีลักษณะดังนี้ ควรเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระตรงกับความสนใจของเด็ก ให้มีความรู้สึกสอดแทรกคติธรรม เด็กอ่านได้ด้วยความสุขสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ ตลอดจนคำนิยามที่เหมาะสมของสังคมตามวัย และประสบการณ์ของเด็กมีรูปแบบที่กะทัดรัดสวยงามสะดุดตา ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ มีความคิดรวบยอดเพียงเรื่องเดียว มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีเรื่องราวตรงตามความสนใจและความชอบของเด็ก เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีโครงเรื่องและการ

ดำเนินเรื่องที่น่าสนใจ สนุกสนาน มีตัวละครและคำบรรยายไม่มากเกินไป ใช้สำนวนภาษาที่เหมาะสม รัดกุม อ่านง่าย เข้าใจง่าย ไม่สับสนวุ่นวาย ใช้สำนวนภาษาที่เด็กชอบและคุ้นเคย รูปเล่มของหนังสือ ควรมีขนาดกะทัดรัด มีสีสันสวยงามสะดุดตาและการเย็บเล่มแข็งแรงทนทาน และควรมีกิจกรรม สอดแทรกหลังจากการอ่านหนังสือจบแล้ว เช่น อธิบายคำยาก คำถาม ให้วาดภาพหรือทำกิจกรรมอื่น ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา และเรื่องราวของหนังสือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ธีรสัจจ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทาน ประกอบภาพเรื่อง ไตรสิขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ พางาม (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้นิทานพื้นบ้านอีสานชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.77/81.25 ซึ่งเป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้และผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนด้วยชุดฝึก ทักษะสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 โดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า คะแนนความสามารถ ในการอ่านคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตาม สมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากหนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีภาพ ประกอบที่สวยงาม การจัดแบ่งภาพในแต่ละภาพมีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ ทำให้นักเรียนเกิด สนุกในการเรียนรู้และมีการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มสมรรถนะ อย่างเต็มที่ เป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของวีระ สุตสังข์ (2550: 30-31) ที่ได้จำแนกการสอน อ่านคิดวิเคราะห์ สามารถจำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบเป็นความสามารถ ในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ว่า มีสาระสำคัญอะไร มีปัจจัยอะไรบ้าง มีเหตุผล อย่างไร เช่น การวิเคราะห์ข่าว บทความ เรื่องสั้น สารคดี ตัวอย่างคำถามการวิเคราะห์ส่วนประกอบ เช่น อะไรเป็นสาเหตุสำคัญของความยากจน อะไรเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุ องค์ประกอบของ เรื่องสั้นมีอะไรบ้าง สาระสำคัญของบทความเรื่องนี้คืออะไร การวิเคราะห์ส่วนประกอบไม่ใช่เรื่องที่ยาก นักเรียนระดับปฐมวัยก็สามารถวิเคราะห์ส่วนประกอบได้ 2. การวิเคราะห์ความสำคัญเป็นความสามารถ ในการค้นหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่าง ๆ โดยระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ ในเชิงเหตุผลหรือความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง ตัวอย่าง คำถามวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ เช่น ครอบครัวมีปัญหาส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไร พี่ชและสัตว์มีความสัมพันธ์กัน อย่างไร สรุปว่า เมื่อมีเหตุย่อมมีผล ผลย่อมเกิดจากเหตุ เหตุกับผลหรือผลกับเหตุย่อมมีความสัมพันธ์ กัน เป็นทฤษฎีที่นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจได้และ 3. การวิเคราะห์หลักการ ความสามารถในการหาความสัมพันธ์ส่วนสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด เช่น การให้ผู้เรียน ค้นหาหลักการของเรื่อง การระบุจุดประสงค์ของผู้เรียน ประเด็นสำคัญของเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการจูง ใจผู้อ่าน และรูปแบบของภาษาที่ใช้ ตัวอย่าง คำถามการวิเคราะห์หลักการ เช่น หลักการสำคัญของ การอ่านคืออะไร หลักการสำคัญของการเขียนคืออะไร หลักการสำคัญของการพูดคืออะไร หลักการ สำคัญของการฟังคืออะไร ความมุ่งหมายของการเรียนคืออะไร แก่นของเรื่องสั้นเรื่องนี้คืออะไร ซึ่งการ จัดกิจกรรมการคิดวิเคราะห์แก่นักเรียน ควรควรเน้นการตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์มากกว่าการจำ

แม้นักเรียนอาจจะไม่รู้ว่ ความหมายของการวิเคราะห์ส่วนประกอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการคืออะไร แต่ถ้านักเรียนมีทักษะในการวิเคราะห์ตั้งแต่ระดับปฐมวัยย่อม ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ พางาม (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้นิทานพื้นบ้านอีสานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ หลังเรียนด้วยชุดฝึกทักษะสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาตุสร บุญลาภ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนข้อความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดชนธิปเฉลิม) จังหวัดสตูล ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนข้อความของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังการใช้ชุดการฝึกสูงกว่าการใช้ชุดการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 1.71 และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 คะแนน ซึ่งยอมรับสมมติฐานในข้อที่ 3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนรู้จักการใช้อุปกรณ์การเรียน การดูแลเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การเก็บรักษาดูแลทรัพยากรส่วนรวม ใช้เหตุผลและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ และไม่มีนิสัยที่ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น รู้จักให้อภัยและขอโทษเมื่อกระทำผิด นอกจากนี้ ยังมีการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและรู้จักคุณค่าของการอดออมและสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทันทต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน และการทำงานทำตามแผนที่มีการวางไว้ล่วงหน้าได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา เป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของ สุเมธ ตันติเวชกุล (2550: 56) ได้อธิบายถึง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ จึงประกอบหลักการหลักวิชา และหลักธรรมหลายประการ อาทิ เป็นปรัชญาแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ เป็นปรัชญาในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้อย่างดี ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในจะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและ จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า ในการทำโครงการอาชีพของนักเรียนนั้นยังมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่คุ้มค่า ไม่ประหยัดและใช้อย่างสิ้นเปลืองรวมทั้งยังไม่มีมีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เครื่องมือและความรู้ต่าง ๆ แก่กันหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง แล้วได้นำไปประยุกต์ใช้ในโครงการปรากฏว่า นักเรียน มีการใช้จ่ายในโครงการอย่างประหยัด มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และความรู้ต่าง ๆ นำเศษสิ่งเหลือใช้ในโครงการมาใช้ประโยชน์ ปรึกษากับคนในครอบครัว และภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น โดยทุกคนในครอบครัวให้ความร่วมมือสนับสนุน ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและครูผู้สอนเป็นไปในทางบวกและความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการทำโครงการอาชีพของนักเรียนก็เป็นทางบวกเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

- 1.1 ควรมีการบูรณาการเรียนรู้อย่างการใช้หนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 1.2 ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากหนังสืออ่านเพิ่มเติม หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย
- 1.3 ควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ที่ได้จากเนื้อเรื่องที่นักเรียนอ่าน และส่งเสริมกิจกรรมนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น บทบาทสมมุติ การสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
- 1.4 ควรมีการพัฒนาหนังสือนิทานที่เป็นการบูรณาการกับเนื้อหาของท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในท้องถิ่นชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรจัดทำหนังสือนิทานประกอบภาพที่บูรณาการคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขไปใช้ในเรื่องเดียวกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
- 2.2 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การรู้จักแสดงหาความรู้ด้วยการอ่าน และการรู้จักเลือกอ่านสื่อที่เหมาะสม กับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย
- 2.3 ควรทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2.4 ควรมีการพัฒนาหนังสือนิทานประกอบภาพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน